

נסתרות דרכי החומר

אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
המחלקה לאמנויות
גלריית טרומפלדור: מרכז אמנות
העיר העתיקה, באר שבע

מנהלת הגלריות: יהל זקס

נסתרות דרכי החומר

דפנה אלון, ציפי זוהר, שירה זלוור, גוני חרל"פ, אידיית פישר־כץ, חיימי פניכל

2.6.2019 – 7.3.2019

אוצרת: יהל זקס

קטלוג

עריכה: יהל זקס

עיצוב והפקה: אדם חלוץ, מגן חלוץ

עריכת טקסט: דריה קסובסקי

תרגום לאנגלית: אריה ניסנבאום

צילום: הוד אליעז (עמ' 7), דוינה זגורי (עטיפה עברית, עמ' 4), איתן זלוור (עמ' 5 שמאל), יובל חי

(עטיפה אנגלית, עמ' 5 ימין, עמ' 8-9, עמ' 12, 13), רמי מימון (עמ' 10), חיימי פניכל (עמ' 6)

הדפסה: דפוס כתר, הר טוב

עטיפה עברית: אידיית פישר־כץ, **סרוגה**, 2013, חמר פולימרי ורוכסן, 12x8.5x19

עטיפה אנגלית: חיימי פניכל, **קרשים**, 2013, יציקת חול חלולה, 50/60/70x10x2.5 (פרט)

כל המידות בס"מ, עומק x רוחב x גובה

כל העבודות מאוסף האמנים/יות

© כל הזכויות שמורות, 2019

נסתרות דרכי החומר

יהל זקס

התערוכה מאגדת חמש אמנויות ואמן אחד, היוצרים בחומרים מגוונים. כיאות לחודש הצגתה, החודש שבו חל חג הפורים, המשותף לכל העבודות הוא, שאינן מה שנדמה ממבט ראשון. החומרים "התחפשו", והם מייצרים תענוע, פער בין המצופה מן הדימוי לבין מה שניצב מול הצופה בפועל.

האמנות ה"קלאסית" ביקשה לחקות את המציאות, ולעתים אף ליפות אותה. כבר ביוון העתיקה טבע אריסטו את המושג "מימיזיס", שמשמעו חיקוי המציאות או ייצוגה באמצעים אמנותיים.¹ עם חלוף הזמן התפתחה האמנות ושוכללו האופנים, שבהם היא מדמה את העולם הסובב ומעתיקה אותו. עם המצאת המצלמה, שאפשרה חיקוי מדויק של המציאות, השתנה עולם האמנות לבלי הכר, ונאלץ להגדיר את עצמו מחדש. אמנים החלו לבחון את החומר, שממנו עשויה עבודתם, ופנו, בין השאר, למגמות מינימליסטיות ולסגנון המכונה "דלות החומר". דוגמה לכך ניתן לראות באדריכלות הברוטליסטית, המותירה את חומר הבנייה – הבטון – חשוף. כיום, בעידן הדיגיטלי, שבו חושינו עמוסים בגירויים ויזואליים, התרגלנו לקלוט הכול במבט אחד חטוף, ולהמשיך הלאה. האמנות מוצאת את עצמה בעידן חדש, פוסט־מודרני, המאופיין, בין היתר, בחומרים המדמים חומרים אחרים ותובעים מאתנו מבט נוסף והטלת ספק במציאות הנתפשת במבט הראשון.

התערוכה מבקשת לתעתע בצופה ולעודד התבוננות מעמיקה. אם חשבתם שבמבט אחד הבנתם, מבט נוסף יבהיר כי טעות בידכם. העבודות ניתנות לקריאה במספר רבדים. בראש ובראשונה, הרובד הצורני, כלומר הפן האסתטי: העבודות יפות ומהוות מעין מלכודת דבש, המפתה את הצופה להשתהות מולן ולהעיף מבט נוסף. הרובד השני הוא הרובד החומרי: האשליה ואי הוודאות באשר לחומרים שמהם עשויה העבודה מגרים את יצר הסקרנות וגורמים לצופה להתקרב אליה ולעתים אף לנסות לגעת, כלומר להפעיל חוש נוסף לשם פְענוח המציאות. הרובד השלישי הוא הרובד הרעיוני: המחשבה שמאחורי הצורה והחומר, הנושאים שבהם עוסקת העבודה, והמסרים שאותם היא מעבירה; בשלב זה נוצר דו־שיח בין היצירה לצופה, בין השקפות עולם וערכים, ואולי – כמו תחפושת שביכולתה לחשוף או לשחרר את האני ה"אמיתי" – אנו לומדים קצת גם על עצמנו.

בעבודותיהם של אידיית פישר־כץ וחיימי פניכל נעשה, על פניו, שימוש בדימויים משדות שונים בתכלית: נעלי עבודה וקרשי עץ, המייצגים עשייה פיזית המזוהה עם הגברי, אל מול בובה סרוגה במלאכת יד, המזוהה עם הנשי. באמצעות התחזותם של החומרים הם קוראים לנו לבחון מחדש את הנחות היסוד שלנו ואת הפנייה לתבניות

בחלק מן העבודות הצורך האנושי לאסוף ולקטלג יוצא מגבולות הטבע, ופונה לאנשים ולתרבויות, כפי שקורה במיצב של זוהר, המורכב מאוסף של מסכות אפריקניות בסגנון אמנות שבטית. השבטיות נתפשת כחלק מסגנון חיים פראי, אולם מקורן של המסכות כלל אינו באפריקה. הן עשויות מעיסת נייה, ויוצרו על ידי אמנית מערבית. זוהר תוהה האם יש כלל משמעות לעובדה שמדובר במסכה "אותנטית" שמקורה באפריקה?

שירה זלוור מציגה חפצים מוכרים, דוגמת גובלן, שהיה בעבר פריט חובה בכל בית אירופאי, או עציץ, התלוי במרפסת, אך במקרה שלה הם עשויים משעווה. השימוש בחומר זה משרה תחושה של סכנה: חשש כי החפץ יימס, ישתנה ויהפוך לגוש בלתי מזוהה, ואיום זה הופך את המוכר לזה מה שנתפש בתחילה כחזק וכעמיד, כמו מסגרת הזהב רבת העיטורים, נראה כעת פריך ושבירי. אי הנוחות והזרות מתעצמות, כשמתבוננים בצמחים. חרף חזותם הריאליסטית, הצמחים נטולי ריח ואינם נעים. הם מתאפיינים בקיפאון של מוות, והשעווה, שממנה הם עשויים, מהדהדת את הפגיעות האנושית. דפנה אלון מדלגת על קו התפר שבין אמנות גבוהה לאמנות נמוכה, בין חומרים יוקרתיים לחומרים פשוטים. היא משלבת בין קרטון כוורת, המשמש כמשטח לסחורות, צבע גואש ועץ ממוחזר לבין ציפוי אפוקסי, היוצר אשליה של ציור על זכוכית. החום והחספוס של הקרטון עומדים בניגוד לצבעוניות ולברק של הציפוי. עבודתה של אלון

שירה זלוור, **פוטוס**, 2018, חוטי ברזל ורשת, אפוקסי, שעווה וצבע אקרילי, 124x50x35
Shira Zelwer, **Devil's Ivy**, 2018, wire and wire mesh, epoxy, wax, and acrylic paint, 124x50x35

גוני חרל"פ, **לוח משפכים**, 2013
Goni Harlap, **Funnel Chart**, 2013
Clear resin and rubber, 100x70x20

נתונות מראש. בפועל, הבובה אינה סרוגה, אלא עשויה מחומר פולימרי קשה ועמיד, בעוד הנעליים עשויות מבוץ והקרשים עשויים מחול – חומרים מתכלים ושביריים. יחדיו הם מטשטשים את הדיכטומיה בין גברי לנשי ומצביעים על המורכבות האנושית. פישר-כץ עוסקת בצורך להיראות נורמטיביים, "כמו כולם", אך חרף החזות השגרתית, הרבה מסתתר מתחת לפני השטח. מאחורי תמונת האירוס ניבטת על הקיר דינמיקה זוגית, המרמזת על מורכבות היחסים, בעוד שבעבודה דליפה מבצבצים מתוך הטפט היפה הריקבון והבלאי של הקיר, שהניסיון להסתירם כשל.

בעבודותיהן של גוני חרל"פ וציפי זוהר ניכר מתח בין האדם לטבע, בין הפראי למבוית. העבודות מדגישות את הפער בין המצופה לקיים, ויוצרות טשטוש מכוון בין הטבעי למלאכותי, מה שמעלה את השאלה: האם זה אכן משנה?

המיצב, שיצרה חרל"פ במיוחד עבור תערוכה זו, מורכב מענפים, הבוקעים מן הקיר, ועליהם פורחים משפכי פלסטיק. כך מיטשטש הגבול בין יצירי הטבע לבין מה שיצר האדם מן הטבע. מול המיצב מוצבים לוחות, ועליהם משפכים דמויי פרחים, המסודרים באופן השאוב מעולם מדעי הטבע והטקסונומיה. הם מייצגים את רצון האדם לביית, לסדר ואולי אף להשתלט על פראיותו של הטבע. לדברי חרל"פ, הפלסטיק נוצר כדי להחליף חומרים אחרים. כאן היא לוקחת רעיון זה צעד אחד קדימה וממירה גם את הטבע עצמו.

אידית פישר-כץ, **דליפה**, 2017, חמר פולימרי, מסמרים ומתלה מתכת, 33x25
Edith Fischer-Katz, **Leak**, 2017, polymer clay, nails, and metal frame hanger, 33x25

אידית פישר-כץ, **אירוס**, 2017
חמר פולימרי ומסמרים, 38x29x6
Edith Fischer-Katz, **Iris**, 2017
Polymer clay and nails, 38x29x6

ציפי זוהר, **זיכרון וגעגוע**, 2017-2019, אקריליק על עיטת נייר, מידות משתנות
Tzipi Zohar, **Memory and Longing**, 2017-2019, acrylic on papier-maché, variable dimensions

<< דפנה אלון, **שלג**, 2016, גואש על קרטון כוורת מצופה לכה אפוקסית, 100x130
Daphna Alon, **Snow**, 2016, gouache on honeycomb paper covered with epoxy varnish, 100x130

חיימי פניכל, **שלולית**, 2009, יציקת בוץ, 15x30x12
Haimi Fenichel, **Puddle**, 2009, hollow mud casting, 15x30x12

עשירה בהומור ומתעתעת בתפישות שלנו. היא מציירת שבת אפריקני כדיוקן משפחתי, ממקמת אותם בשלג, אך מוסיפה כורסה מרופדת ומגפיים אופנתיים. שילובים בלתי צפויים אלו בוראים סיטואציה משעשעת, המציגה את המשותף לצד השונה, ליצירת היברידיות אוניברסלית.

אחד המכנים המשותפים לאמנים/יות בתערוכה הוא הרצון, המתממש לעתים, ביחסי גומלין בין המתבונן לעבודות; השאיפה שהצופים יתקרבו לעבודות וינסו להבין ממה הן עשויות. השימוש בחומרים בלתי קונבנציונליים יוצר חיזיון תעתועים, המושך אותנו פנימה ותובע מבט מעמיק ובוהן. המבט הנוסף חושף בפנינו עולם עשיר בשאלות על מוסכמות חברתיות ועל תרבות, על מקום האדם ביחס לטבע ועל ארעיות החיים.

1 דוד גורביץ' ודן ערב, אנציקלופדיה של הרעיונות (תל אביב: בבל, 2012), עמ' 613-615.

The works of Goni Harlap and Tzipi Zohar illustrate a tension between man and nature, between the wild and the domesticated. The works emphasize the gap between what we expect and what we experience, obscuring the line between natural and artificial. This begs the question: Does it even matter?

Harlap's installation, created especially for this exhibition, is made of tree branches extending from the wall, on which plastic funnels blossom. This muddies our preexisting notions between what came from nature and what is man-made from natural materials. Positioned opposite the installation are charts of flower-like funnels, organized as customary in taxonomy and the natural sciences. These represent man's will to tame, classify, and maybe even control the wildness of nature. According to Harlap, plastic was made to replace other materials, and here she takes that idea one step further and converts nature itself.

In some of the works, the human need to catalogue and regulate extends beyond nature to people and cultures, as in Zohar's installation, which is assembled from a collection of African masks in the tribal art style. Tribalism is perceived as part of a wild lifestyle, but these masks did not originate in Africa. They are made of papier-mâché, and were created by a western artist. Zohar wonders whether it even matters if these masks are "authentic" and African.

Shira Zelwer presents familiar objects, such as a tapestry, once a European household staple, or a hanging plant; in her case, however, they are all made of wax. The choice of material inspires a sense of dread: the fear that the object might melt and turn into an unidentified lump, and this threat alienates the familiar. The richly ornamented golden frame, at first thought to be sturdy and firm, now appears fragile and brittle. This sense of uncanny is enhanced when observing the plants. Despite their realistic appearance, they are odorless and motionless, characterized by the stillness of death, and the wax from which they are made echoes human vulnerability.

Daphna Alon oscillates between high and low art, between prestigious and simple materials. She combines honeycomb paper, used as a surface for transferring goods, gouache paint, and recycled wood, with epoxy varnish, which creates the illusion of stained glass. The warmth and roughness of

Shira Zelwer, **Tapestry**, 2009, MDF panel, wax and acrylic paint, 130x130
שירה זלור, **גובלון**, 2009, לוח MDF, שעווה וצבע אקרילי, 130x130

the honeycomb paper are contrasted with the varnish's vibrancy and shine. Alon's work is rich in humor and plays with our perceptions. She paints a family portrait of an African tribe, situating it in the snow, adding a padded armchair and stylish boots. These unexpected combinations spawn an amusing scene that presents shared features alongside differences, creating universal hybrids of sorts.

One attribute common to the participating artists is the desire, which sometimes materializes, for a reciprocal relationship between the viewer and the work; the wish that viewers will physically approach the works and try to wrap their heads around what they are made of. The use of unconventional materials creates an illusion that draws us in, requiring a profound and contemplative gaze. This closer look opens up a rich world, full of questions regarding social norms and culture, humanity's place in nature and life's fleeting transience.

1 David Gurevitz and Dan Arav, **Encyclopedia of Ideas** (Tel Aviv: Babel, 2012), pp. 613–615 [Hebrew].

even try to touch it, namely—activate yet other sense to decipher reality. The third is the conceptual level: the ideas behind the work's form and materials, the themes it addresses, and the message it conveys. A dialogue is thus set in motion between the work and the viewer, between different world views and values, and, perhaps, we might even learn something about ourselves, much like a costume that can sometimes set our "true" self free.

Edith Fischer-Katz and Haimi Fenichel's works use imagery from seemingly contrasting fields: work boots and boards, associated with physical labor, which is identified with the masculine, versus a hand-knitted doll associated with the feminine. By masquerading as other materials, they challenge us to question social constructs and reexamine our basic assumptions. In actuality, the knitted doll is made of sturdy polymer clay, while the shoes are made of hollow mud casting, and the planks are made of sand—fragile, perishable substances. Together they blur the dichotomy between masculine and feminine, pointing at human complexity. Fischer-Katz focuses on the need to look normative, "like everybody else," but despite the conventional appearance, there is more than meets the eye beneath the surface. Behind the **Iris** we are confronted with a dynamic relationship on the wall, hinting at its complexities, whereas in **Leak**, the signs of the wall's rot and wear, which cannot be covered, burst through the elegant wallpaper.

Haimi Fenichel, **Boards**, 2013, hollow sand casting, 50/60/70x10x2.5
 חיימי פניכל, **קרשים**, 2013, יציקת חול חלולה, 50/60/70x10x2.5

Goni Harlap, **Funnel Chart**, 2013, clear resin and rubber, 100x70x20
 גוני חרל"פ, **לוח משפכים**, 2013, שרף שקוף וגומי, 100x70x20

Ben-Gurion University of the Negev
 Department of the Arts
 Trumpeldor Gallery – Art Center
 The Old City of Beer Sheva

Galleries Director: Yahel Sachs

Mysterious Matters

Daphna Alon, Haimi Fenichel, Edith Fischer-Katz, Goni Harlap, Shira Zelwer, Tzipi Zohar

7.3.2019 – 2.6.2019

Exhibition Curator: Yahel Sachs

Catalogue

Editing: Yahel Sachs

Design and production: Adam Halutz, Magen Halutz

Copy editing: Daria Kassovsky

English translation: Arie Nissenbaum

Photographs: Haimi Fenichel (p. 6), Yuval Hai (English cover, pp. 5 right, 8–9, 12, 13), Rami Maymon (p. 10),

Hod Negev Eliaz (p. 7), Davina Zagury (English cover, p. 4), Eitan Zelwer (p. 5 left)

Printing: Keter Press, Har Tuv

English cover: Haimi Fenichel, **Boards**, 2013, hollow sand casting, 50/60/70x10x2.5 (detail)

Hebrew cover: Edith Fischer-Katz, **Knitted**, 2013, polymer clay and zipper, 19x8.5x12

Measurements are given in centimeters, height x width x depth

All the works are from the collection of the artists

Page numbers follow the Hebrew reading order, from right to left

Copyright © 2019

Mysterious Matters

Yahel Sachs

The exhibition brings together six artists, five women and one man, who work in diverse materials. As befitting the month of its opening, when the Jewish festival of Purim is celebrated, all of the works share a similar trait. They are not what they appear to be at first sight. The materials have "masqueraded," creating an illusion, a gap between what is expected and what the viewer faces in reality.

Classical art sought out to mimic reality and often beautify it. Already in ancient Greece, Aristotle coined the term "mimesis," denoting imitation or representation of reality via artistic means.¹ Over the years, art developed, and the ways in which it simulates the world around it have become more sophisticated. The invention of the camera and its ability to produce accurate depictions of reality changed the art world fundamentally, forcing it to re-define itself. Artists began exploring the substances of their work, and turned, among others, to minimalistic trends and to artistic styles such as the "Want of Matter." An example of this inclination is Brutalist architecture in which the construction material—concrete—remains exposed. Now, in the digital era, our senses are constantly flooded by visual stimuli. We have become accustomed to absorbing our surroundings with a glance and moving on. Art finds itself in a new, post-modern era, which is characterized by use of materials that resemble others, demanding a second glance, and calling upon us to doubt the reality perceived at first sight.

This exhibition strives to deceive the viewer and encourage a more profound observation. If you thought you understood what was in front of you at first sight, a second glance will make it clear that you were wrong. The works may be read on multiple levels. First, the formal level, namely—the aesthetic facet: the works are beautiful, and operate as a figurative honey trap, luring viewers in, making them linger and look again. The second level is the material level: the illusion and uncertainty regarding the materials from which the work is composed elicit curiosity, making the viewer approach and

Mysterious Matters